СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 230. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 3. жовтня 1930. VOL. XXXVIII. No. 230. Jersey City, N. J., Friday, October 3, 1930. THREE CENTS.

ЗА ПЯТЬГОДИННИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ

БОСТОН. — На конвенції Американської Федерації Праці буде поставлена резолюція, якою вимагатимуть заведення у промислі пятьгодинного дня праці й пятьденного тижня праці. Платня має бути тасама, як і за осьмигодинний день праці.

ФОРД ПРО РЕВОЛЮЦІЮ У ПРОМИСЛІ.

НЮ ЙОРК. — Вийшла друком нова книжка автомобілевого магната Генри Форда, названа „Мувінг Форворд". В тій книжці заповідає Форд величезні зміни в промислі. І то зміни на добре. Між іншим він заповідає, що американський робітник заробляти́ме десь так коло 1950 року по $27 денно та житиме в далеко кращих умовинах, як тепер, бо матиме далеко більше часу на розривку.

Форд доказує це тим, що в 1910 р. виносила заробітна платня 25 центів за годину, а тепер $1. Коли вона зросла за останніх 20 літ вчетверо, то нема причини, щоби вона далі не зростала з таким самим темпом, або й скорше.

Форд каже далі, що тільки вартість продукції рішає про висоту заробітної платні. Він взиває до дальшого збільшення продукції, а разом з тим і до виготовлення науково дослідженого пляну розподілу.

Форд заявляється проти знижування заробітних платень. Він є за те, щоби щораз більше продукувати і щораз ліпші товари та продавати їх по щораз дешевших цінах.

РІШУЧЕ СЛОВО ВОКЕРА.

НЮ ЙОРК. — Мейор Вокер завізвав своїх урядовців, котрі відмовилися зізнавати перед судом, щоби зреклися свого права й зізнавали, або покидали службу.

Це відноситься до демократичних босів, звязаних з Тамані Гол, котрі не хотіли підписати заяви, що дадуть судови всі інформації, яких від них вимагатимуть щодо справи номінації суддів, а з тим і набування урядових посад дорогою підкупства.

ВАРТІСТЬ НЕДВИЖИМОСТЕЙ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Недвижимости Ню Йорку, які підлягають оподаткованню, уявляють собою вартість $18,408,683,307. За останній рік вартість недвижимостей піднеслася на $769,568,390.

СВІТОВИЙ ОБМІН ТОВАРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Вашинґтонський уряд повідомлено з Европи неофіціяльно, що там прийде до здійснення проекту міжнародного обміну товарів. Це відноситься до таких товарів, яких є у поодиноких краях забогато. Дорогою взаїмного обміну облекшиться краям кризи, які повстають ізза надпродукції.

ВИМІНЮЮТЬ ПШЕНИЦЮ ЗА МАШИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Кілька фабрик, які виробляють рільничі машини, заявили готовість перебирати від фармерів пшеницю замісць грошей як належитість за машини. Вони годяться перебрати пшеницю по певній ціні, вищій ніж та, яку нотується тепер на біржі.

ПОЛЮВАТИ ЧИ МИТИ НАЧИННЯ?

ІНДІЯНАПОЛІС. — Миссис Гувер, яка прибула на конвенцію Дівочого Скавту Америки, подає, що скавтове виховання є найбільш доцільне. Бо воно дає дівчині пізнати скарби природи, а заразом учить її обовязків, звязаних з домашнім життям. Коли така дівчина стане жінкою, то вона зрозуміє, що мити три рази на день начиння є для жінки більшим геройством ніж полювати у пралісах.

$2,848,000,000 РІЧНО НА АЛЬКОГОЛЬ.

ВАШИНҐТОН. — В 1913 р. видавано в Америці на алькоголічні напитки $1,817,000,000. А тепер в часах прогибіції видаємо майже на один біліон долярів більше, бо аж $2,848,000,000. Таке обчислення подає до відома „Асосіейшен еґенст ди Прогибішен Емендмент" з тим, що при обчисленню взято під уваґу такі ціни за ґальон: горівки $11, вина $2.30, а пива 50 центів.

ҐУРО ПОДИВЛЯЄ УСМІХ ВОКЕРА.

НЮ ЙОРК. — До Америки прибув ґенерал Генрі Ґуро, французький воєнний герой, котрий втратив на війні рамя. Він прибув на конвенцію Американського Леґіону. Витаючися з мейором Вокером, він подивляв тайну його вічної усмішки, яка пробивається завжди з його лиця і робить його вічно молодим.

НЕ ВІРИТЬ У НІМЕЦЬКИЙ ПЕРЕВОРОТ.

ШИКАҐО. — Економіст Б. Ендерсон твердить, що Німеччина переходила далеко більші кризи ніж теперішня, і виходила з них ціло. Тому й тепер нема потреби побоюватися якогось перевороту. Він каже, що Німці є ветеранами у полагоджуванню криз і вони рішучо не допустять до економічного хаосу й політичного перевороту.

ПОКЛИЧУТЬ ДО РОБОТИ 25,000 РОБІТНИКІВ.

ДІТРОЙТ. — Представники промислу заявили мейорови міста, що в найближчому часі покличуть до роботи 25,000 нових робітників.

УМЕР РЕПІН.

Умер великий маляр Іля Репін. Покійний прожив 86 років. Майже трицять останніх років свого життя він прожив у Фінляндії у своїй віллі. Небіжчик був родом з Чугуєва біля Харкова.

Ред.: Репін був з походження Українцем і учнем російського академіка-маляря, Українця Кримського. Відома загально картина Репіна „Запорожці пишуть листа до турецького султана" та ще кілька з українського козацького життя. Остання його українська картина „Гопак" залишилася невикінченою.

ЗАДУШИЛА СВОЮ ДИТИНУ.

Марія Мазуркевич з Плугова, пов. Золочів, три години по породі задушила свою нешлюбну дитину, а трупа завинула й вложила до валізки в намірі підкинути комусь ту валізку в Золочеві. — Марія Юрків з Ягольниці Старої, пов. Чортків, теж задушила свою нешлюбну дитину кілька годин по породі. Трупа укрила в соломі на стриху.

ЗАГОСТРЕНА БОРОТЬБА З БОЛЬШЕВИКАМИ НА УКРАЇНІ.

Заворушення кулаків проти совітського правительства тривають дальше в цілій Україні. В богатьох місцевостях (в Путепіллю, в околицях горішної Волги, в Харківщині, в повітах Зиновієвська й Кременчука та в центральнім Сибірі) спалили селяни велику скількість збіжжа, щоби не були приневолені віддавати його властям. В деяких знайшли велику скількість скритого збіжжа і сконфіскували його. Тих селян, що противилися конфіскаці, розстріляли. Агенти ДПУ і військові відділи переходять всі околиці України й виконують труси. Дуже часто приходить між ними й селянами до сутичок. Коли деякі селяни запримітять, що зближаються військові відділи, тоді підпалюють збіжжа й ставлять заступників совітського уряду перед доверщений факт. В самім повіті Зиновєвська спалено збіжжа з 18 гектарів землі. Власти вратували лише малу частину.

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ.

Недавно пропала десь без вісти дочка найбільшого берлінського пекаря, Кофеля. Вона любилася в бідному електромонтері. Кофель, який власною працею дійшов до великого богацтва і мріяв віддати свою одиноку дочку заміж за якогось богатого жениха, навіть чути не хотів про подружжя дочки з електромонтером. Тоді дочка втікла до свойого коханого, який працював на провінції. Розгніваний батько порушив небо і землю, щоби тільки відшукати дочку. Але це було важко, бо дочка укривалась у копиці сіна в полі, де її приятелька приносила їй їжу. Коли поліція не могла відшукати дочки пекаря, Кофель попросив о теж саме циганів. І вони дочку віднайшли. Витягнули її з копиці сіна, а батько велів її в сорочці провадити за кару через ціле село. Підчас того походу дочка збожеволіла й її відвезли до лічниці. Після того випадку Кофель попав у таке пригноблення, що продав увесь свій маєток і пропав без вісти. Зникнення Кофеля викликало в Берліні велику сензацію.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

Радіо-станція W. H. A. M., Rochester, N. Y., в неділю 5/X, в годині 7—7.50 буде співати Рочестерський Український Громадський Хор під проводом Л. Сорочинського.

1) Через поле широкеє — К. Стеценка; 2) Віє вітер — А. Кошиця; 3) Ой котився кубар — М. Леонтовича; 4) Мала мати одну дочку — М. Леонтовича, солісти п.п. М. і С. Климців; 5) Ой вийду я на вулицю — М. Леонтовича; 6) Жала Улянка шовкову траву — В. Ступницького; 7) Мак — М. Леонтовича; 8) Їхав стрілець на війноньку — Л. Сорочинського, солво п. Ю. Січинська; 9) За городом качки пливуть — М. Леонтовича; 10) Коза — М. Леонтовича.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ ДАРУНОК.

Якийсь подорожний, котрий летів літаком з Відня до Інсбруку, кинув на дорозі літака свою візитівку з докладною адресою і дописком: „Хто пришле мені оцю візитівку, дістане від мене дарунок". По кількох тижнях написав до подорожнього якийсь селянин, котрий повідомляв його, що найшов візитівку. Подорожній додержав обітницю і переслав селянинови срібний годинник.

БРАВ ПЕРЧЕПТОР, ЗАБРАЛИ И У ПЕРЧЕПТОРА.

Поліція в Кіцмані (Буковина) пошукує незнаних злочинців, які напали податкового екзекутора Піцула й ограбили його, забираючи 90 тисяч левів. Мабуть большевицьке гасло „грабуй награблене" й там приймається.

ЯК РОЗДІЛЕНЕ ЗОЛОТО СВІТА.

Шість держав мають 80 проц. усього золота на світі. На першому місці стоять Злучені Держави, що мають 3 міліярди долярів, Франція має 1.7 міліярдів, Анґлія 700 міліонів, Німеччина 550 міліонів, Арґентина 425 міліонів, а Італія 275 міліонів долярів.

ОТРУЇЛИСЯ ГРИБАМИ.

До лічниці в Ґнезні привезли 13 осіб затроєних грибами. Пять осіб уже померло.

НАЙБІЛЬША НА СВІТІ ФОТОҐРАФІЯ.

В парижському фотоґрафічному ателіє Ретленжера виконали недавно найбільшу на світі фотоґрафію. Ця фотоґрафія має 40 метрів квадратових. Є це фотоґрафія ґіґантичних розмірів і під оглядом артистичним є дуже гарно виконана. Цю фотоґрафію виконали в той спосіб: Первісним матеріялом була відбитка, зроблена з кліші 18X9 центиметрів. Відбитку поділено на 20 частей, з котрих кожну побільшено 33½ разів.

Ця праця вимагала незвичайної осторожности й терпеливости з огляду на те, що опісля треба було всі ті поодинокі побільшені частини фотоґрафії зліпити в одну цілість. Цю ґіґантичну фотоґрафію величини 8X7.5 метрів, або 40 метрів квадратових, опісля виретушовано й виставлено як зразок фотоґрафії, виконаної бездоганно як під оглядом технічним так і артистичним на світовій виставі в Лієж, яка саме тепер у тому місті відбувається.

ДВА НАЙБІЛЬШІ ВУЛЬКАНИ.

Єзуїт о. Бернард Гобард з Ню Йорку, котрий робив геольоґічні досліди в Алясці, подає, що знайшов там два вулькани, Аниякчак і Веніямінов, які тепер є найбільшими в світі активними вульканами.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ САМОГУБЕЦЬ.

Антін Денисюк, молодий господар з Зубкова, пов. Сокаль, хотів відобрати собі життя вистрілом з утятого кріса, але тільки ранив себе. Коли його родичі хотіли відвезти його до шпиталю в Сокалі, Денисюк вискочив крізь вікно з хати й повісився в стодолі своїх родичів. Причина самогубства невідома.

ДОРОГОЦІННА СКРИНКА З 17-ГО ВІКУ.

Ігумен сербського монастиря в Рума найшов на стриху монастиря дорогоцінну скринку, яку зробив італійський майстер Лентано в р. 1603. Американці дають ігуменови за ту скринку 75 тисяч денарів. Він хоче 120 тисяч.

ДІЯМАНТИ В ШЛУНКУ СТРУСЯ.

Один з тубильців пустині Калягарі (південна Африка) мав милу несподіванку. Він вбив струся і в його шлунку найшов 20 великих діямантів. Заніс їх зараз американському купцеви. Останній заплатив тубильцеви велику суму грошей і повчив його, що струсі находять часом в піску діяманти й заінтересовані їх блеском, поликають їх без шкоди для свойого організму й переховують у шлунку. Оця вістка захотила тубильців до масових полювань на струсі. На жаль, не кожний струсь має в шлунку діяманти.

ХТО МАЄ НАЙБІЛЬШУ СКІЛЬКІСТЬ РАДУ?

Найбільшу скількість раду має нюйорський стейт, бо аж 5,735 міліграмів.

В ІМЯ ПІДНЕСЕННЯ... ДОБРОБУТУ.

До чого доходить заїлість польських газет, видно із статті в „Слові Польскім" під наг. „О польсько-українські кооперативи". Отже „Сл. П." відкрило явище, зі становища економічних інтересів села небажане, а саме: Національний поділ кооператив.

„З одної сторони — пише „Сл. П." — Поляки закладають „кулка" і молочарні; з другої Українці закладають споживчі кооперативи враз з молочарнями Маслосоюза. В той спосіб купецька конкуренція причиняється до побільшування пропасти між Поляками й Українцями.

„Памятаймо, що кожна кооператива дістає шовіністичні газети, які звуться „українськими", і відси пливе часто отруя ненависти, котра унеможливлює спокійне співжиття обох племен. Що більше, гроші, зібрані кооперацією, йдуть на агітаційні цілі товариств, якщо не виразно і здецидовано антидержавних, то таких, які ведуть агітацію під плащиком спорту чи освіти. І такі кооперативи і їх централі одержують теж державні субвенції. З тим однак треба зірвати".

З чим? З державними субвенціями? Таж кооперація не дістає не то субвенцій, але навіть кредитів.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ІНТЕРВЕНЮЄ В СПРАВІ ПОЛЬСЬКИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ У ГАЛИЧИНІ

ПОЛЯКИ ЗАКРИЛИ ДВІ УКРАЇНСЬКІ ҐІМНАЗІЇ. РОЗВЯЗАЛИ ПЛАСТ, ЛУГИ. ЗАМИКАЮТЬ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ".

Масово арештують людей під замітом приналежности до У. В. О.

ВАРШАВА (Польща). — Сюди прилетів літаком зі Львова митрополит Шептицький. Він має намір інтервенювати в справі польських переслідувань у Галичині, де від якогось часу панує особливий неспокій і заворушення серед української людности. Вже кілька тижнів точиться між українськими революціонерами і терористами та представниками польської влади в Галичині завзята боротьба, яка все поглиблюється та поширюється.

Польське правительство зорґанізувало спеціяльні відділи поліції для боротьби з Українською Військовою Орґанізацією. Ці відділи переходять від села до села та від міста до міста, переводячи скрізь ревізію й арешти Українців під замітом приналежности їх до У. В. О. Особливо багато арештовано студентів, яких Поляки вважають найактивнішими членами У. В. О.

Польська поліція заявляє, що багато членів У. В. О. знаходиться серед членів кооператив, спортових та культурних орґанізацій, які тепер польська влада масово розвязує. Вперше чергу остаточно розвязано спортову орґанізацію української молоді „Луг", потім „Пласт", а поверх 100 філій читалень „Просвіти" закрито.

Серед соток арештованих українських революціонерів є сім ґімназійних учителів. По наказу міністра освіти закрито українські ґімназії в Тернополі та в Снятині за те, що вони антипольські й поширюють протипольські настрої серед своїх учнів і населення.

ЧЕКІСТИ РОЗСТРІЛИЛИ 150 БІЛОРУСЬКИХ СЕЛЯН.

ЛОНДОН (Анґлія). — До місцевих ґазет доносять, з Варшави, що польська погранична сторожа в районі стації Вілейки, на кордоні між Польщею та радянською Білорусю, була свідком того, як пограничні чекісти розстріляли зі скорострілів 150 селян. Білоруські селяни старалися великим гуртом перейти через кордон до Польщі, але попали під обстріл чекістських скорострілів.

Чекісти-пограничники укривалися в кущах, а коли селяни наблизилися до кордону, то чекісти відкрили до них скорострільний огонь. Частина селян утікла назад в гущавину лісу, залишаючи біля кордонної смуги 150 трупів нещасливих утікачів.

МАСАРИК ЗА РЕВІЗІЮ МИРОВИХ ДОГОВОРІВ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Президент Масарик у ґазетному інтервю заявив, що він уважає пожаданим для спокою Европи перевести ревізію кордону між Чехословаччиною та Угорщиною на користь Угорщини. Міністерство справ закордонних старалося пізніше цю заяву Масарика інтерпретувати в той спосіб, що така ревізія можлива лише при згоді на неї держав малої та великої антанти.

Заява Масарика викликала велике занепокоєння в Польщі, бо польські політики бояться, що ревізія кордону між Чехословаччиною й Угорщиною може поставити на чергу взагалі ревізію кордонів держав, які установив Версальський мир. Це значить, що тоді прийде на чергу дня питання польського коридора. Польський посол у Празі відвідав міністерство справ закордонних, щоб поінформуватися, наскільки в дійсности серіозно стоїть справа, яку порушив президент Масарик.

СЕЛЯНИ НА КАТОРЖНИХ РОБОТАХ У СИБІРІ.

КАРДІФ (Анґлія). — Сюди прийшло кілька пароплавів з деревом, яке вони привезли з ґирла сибірської ріки Єнісей. Капітан норвежського пароплава, Андерсон, розповідає, що там при страшному полярному холоді, працюють селяни та селянки на рубанню й заготовленню дерева для вивозу.

Андерсон від них довідався, що це ті селяни, яких майно радянська влада сконфіскувала. Влада післала їх десятками тисяч на тяжкі каторжні роботи в полярних лісах Сибіру. Всі вони дуже зле одягнуті й годують їх незвичайно лихо.

ПУАНКАРЕ ПРИЙДЕ ДО ВЛАДИ.

ПАРИЖ (Франція). — Політичне життя Европи знову стало активним. Майже в усіх державах Европи все більше загострюється боротьба між правими та лівими елементами. Останні вибори в Німеччині викликали занепокоєння в політичних колах Франції.

Премієр-міністер Тардє і міністер війни Мажіно мали „сніданок" з Пуанкаре. Нікому не відомо, про що вони говорили, але в політичних колах кружляє чутка, що Пуанкаре думає повернутися знову до влади й взяти в свої руки провадження французької закордонної політики.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October, 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ ВЛАСНОГО ДОБРА.

Наближаємося до вирішення важної справи, такої, яка може дуже заважити на дальшій судьбі У. Н. Союза. Тою справою є СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ, який має повстати при нашій орґанізації. Саме тепер розпочато загальну дискусію на ту тему.

Про Сиротинець-Захист дискутовано вже давніше. І коли би теперішня дискусія мала бути тільки повторенням давнього, то шкода би витрачувати час на писання дописів, як і шкода було би забирати на це місце в ґазеті.

Тому саме дискусія мусить бути річева, позбавлена всяких голословних закликів. Треба підходити до справи холодно й з розваґою, з арґументами і цифрами. Бо тільки факти, арґументи і цифри дадуть нам той матеріял, з якого буде можна зорієнтуватися, чи і який Сиротинець-Захист ми є в силі побудувати.

Дискусія, яка була ведена на конвенції, а головно на річнім засіданню Ґоловного Уряду, повинна бути підставою для загальної дискусії. У проголошених протоколах знайдуть наші члени богато фактичного матеріялу, з якого можуть виробити собі самостійно свій погляд про Сиротинець-Захист.

При тій дискусії слід памятати не тільки про ті великі користи, які наша орґанізація й іміґрація матимуть з такого Сиротинця, але в рівній мірі й за те, що на це треба великої суми гроша. А далі треба ще памятати і на те, що ми тих грошей не можемо дістати з тих фондів, які маємо при Союзі.

Значить, нам треба знайти нові жерела приходів. А ті приходи мусять бути постійними і певними. Вони не можуть залежати від „соломяного огню" членів, бо такий рахунок не доведе нас до ніякої цілі. Досі за ті літа, від коли збираємо жертви виголошено багато горячих промов і багато було гарних слів, але зібрані на Сиротинець жертви не стоять у ніякій парі з тим запалом, з яким повитано справу будови Сиротинця-Захисту.

Ми не знаємо сьогодня, як нам вийде зі справою будови Сиротинця. Це залежатиме від волі членства У. Н. Союза й від охоти до несення того фінансового тягару, з яким будуть звязані удержання і будова Сиротинця-Захисту.

Та якби не було, **У. Н. Союз вже не відступить від тої ідеї, щоби забрати свої сироти під особливішу опіку.** Якби навіть не прийшло до будови Сиротинця, **сироти по наших членах мусять знайти у Союзі дійсного батька.** І так буде.

Лев Ясінчук.

НА ВУЛЬКАНІ.

(Докінчення)

(2)

Перед у цій обороні ведуть відсунені від уряду вшехполяки у свойому „Товаристві Опіки над Кресами". А приклонники теперішнього уряду закладають собі окреме „Товариство Оборони Кресів", заслонюючись іменем свого ватажка — Пілсудського. (Вшехполяки кажуть, що це розбивання сил). **Розсипано пелючки, накликаючі до погромів Українців,** а відтак обидва товариства відбувають віча. На одному такому вічу в Чорткові 11 вересня ц. р. реферував директор місцевої польської ґімназії. Виводячи родовід Українців, найшов їм початок від Монголів. За свою вченість він певно й став директором. Та—Монголи ми чи чистокровні Славяне, а на тих вічах скріпляється польська суспільність на дусі, а скріпившися, виходить бадьора на свіжий воздух.

Підготовкою до віча у Львові, яке скликувано великими афішами, було порозбивання усіх скляних шильдів „Маслосоюза", який — як писала одна польська ґазета — „фабрикує масло, сир і т. п. набіл, що дається легко виміняти в Берліні на бомби, бравнінґи та екразит". А так мимоходом порізано ножем портієра Народної Гостинниці, Макогона. **В ночі з 13. на 14. вересня знищено скляні таблиці інших складів „Маслосоюза". По такому вічу у Львові якийсь патріотник вибив вікна в касі „Рідної Школи" на Замарстинові,** та побив сторожиху, що вийшла подивитися, хто це. Бандита Пасечника зловили, притягнули на поліцію, але присутний поліцай пустив його, бо казав, що нема старшого і нема кому зробити справи. **Потім вибито всі вікна в партері школи ім. Шевченка „Рідної Школи" у Львові.** Були це напевно польські ґімназисти, але нікого не арештовано.

По такому вічу в Золочеві почала в ночі горіти ґімназія „Рідної Школи", але мешкаючий там сторож запримітив завчасу і погасив (на разі). Зате згоріло все збіжже з господарськими будинками о. Ст. Юрика. Ученика, який біг по пожарну сторожу — на місті арештовано. Коли спізнена пожарна сторожа почала ратувати, пущено поголоску, що найдено дві бомби, які мають зараз вибухнути. Тому поліція відігнала ратуючих, а як уже добре розгорілося, тоді оповіщено, що вже бомби усунено. Але тимчасом не було що ратувати.

„По вічу в Зборові хтось підпалив стодобу й стіжки українського священика в Кудобинцях під Зборовом. На подвірю приходства хтось вистрілив і зараз почало горіти з ріжних кінців. Підчас пожежі стріляли по селі якісь військові і люде боялися виходити ратувати, бо не знали, що це є. Але на другий день пояснила поліція, що це таким новим способом скликали на ратунок. Що за непорозуміння! **В селі Данилівцях коло Зборова вибухнула бомба тої самої ночі під шопою, прибудованою до української кооперативи.** Ціла шопа розлетілася. Вечером перед вибухом бачили селяни якихсь їздців, що здержували селян і по польськи грозили, що будуть стріляти, якщо хтось зі селян задержиться. Селяне знають, що це були кольоністи з сусідньої мазурської кольонії Мшани. Одначе поліція не годна найти тих, що підложили бомбу.

В Манаеві коло Зборова висаджено у воздух будинок читальні „Просвіти" й застрілено Василя Прощанецького. Спричинники того злочину навіть не скривались, але їхали кіньми. Польський часопис „Курер Поранни" каже, що це „самооборона громадян перед саботажом!"

Нічю з 5. на 6. вересня ц. р. намагалися невідомі люде підпалити браму Сокола-Батька у Львові, яку вже були облили бензиною. Але сполошені сторожею городу, втікли. **В ночі з 12. на 13. вересня ц. р. „невідома" злочинна рука підпалила будинок української читальні-кооперативи у Воютичах (повіт Самбір) і будинок згорів до тла.** Прямо невигідно замикати реєстр відплат „невідомих" злочинців, бо вони множаться з кожною нічю.

Колиж це справді Українці примінюють терор супроти Поляків, на таку широку міру, то що була би за причина тому?

Недавно були часті пожежі в одній місцевости під Плоцком. На всі боки пошукувано за злочинними палячами. **Аж тут виявилося, що командант місцевої сторожі платив тром палячам по 5 зол. за підпал, бо хотів одержати хрест заслуги за успішне ратування.** (При цьому пішло з димом 48 господарств).

У підпалах у Східній Галичині може бути дещо інша причина. Ґазета „Слово Польске" пише, що Німеччина приказала розвести у Східній Галичині саботажну акцію і платить за кожний виступ УВО по 1000 марок, а то й більше. Очевидно, що це дурне балакання. Але коли „червоний когутик" є справді ділом УВО, так це було хіба за той стан, у який український нарід попав у Польщі. Причину витворювали і витворюють самі Поляки, не навчившися нічого зі своєї бувальщини; ті Поляки, які дурять себе, що коли прийшлося їм колись з „Русинами" балакати, то хіба з „порядними"; ті Поляки, які своєї тактики супроти Українців не змінюють з боязни, щоб їх не посуджувати у слабосилости.

На простий розум здавалось би, що треба усунути причину, а наслідки відпадуть. Якіж засоби бажалиб примінити Поляки?

Польський Комітет Самооборони вислав зі Львова до Грицья Клима, учителя в Лозівці коло Нового Села (Збаражчина), таке письмо:

„Польський Союз Самооборони перед саботажем українських гайдамаків робить Вас, о. Юрчинського, Мазуренка, Субтельного і Мартинюкову як комітет українського саботажу особисто відповідальними за всякий терористичний і саботажний рух **на терені тернопільського воєвідства,** які то тамошньому комітетові підлягають і без дальшого примінить проти вище згаданих засоби відплати. Про це просимо вище названих повідомити!"

За авторами тих погроз певно ніхто не буде пошукувати. По селах заводиться примусові численні селянські варти, які мусять ночами ходити по дорогах і пильнувати села й поліції, яких робиться відповідальними за все, що в селі станеться. Референт польського віча в Золочеві, д-р Казімерж Сьвірський, подав такий плян:

„Від польського уряду будемо домагатися **збільшення кадр державної поліції,** а від цілого громадянства вимагаємо напруженої відважної праці, **офензивної** праці, для відзискання тих всіх збаламучених, що змінили релігійний обряд." По селах мусять станути Комітети Самооборони, для яких **уряд мусить дати узброєння".** Учасники того віча постановили зажадати **негайно розвязання української ґімназії „Рідної Школи" в Золочені і поручили Комітетови вислати до львівської Кураторії делеґацію з метою предложити це домагання.**

А студент Гачевський пише в „Слові Польскім":

„Горять польські доми, але не згорять! На місці спаленої соломи мусить вирости тверда криця, а на місці спаленого дому оборонна польська кріпость. Горить великий огонь осторогм для тих польських романтиків, які хотять бачити початки українського народу у горстці інтеліґенції, здеґенерованої злочинами. Для паліїв нема суду! Застрілити одного чи другого, а зараз перестануть палити. „Тому, що між паліями є багато українських студентів (ще нікому не доказано підпалу — авт.), названий Гачевський вимагає, щоб ці **„паршиві вівці" викинути з львівського університету.**

Міжтим українське життя пливе дальше своїм руслом. Хоч численні гати здержують його, але стихія переборює все. Вже від місяця ведеться будова українського шпиталю ім. Шептицького, бо до грудня ц. р. має станути три-поверховий будинок. У пятницю, 5. вересня ц. р., посвячено угольний камінь для перебудови Національного Музею у Львові.

Українське Товариство Допомоги Інвалідам забирається до купна великої чотиро-поверхової камениці у Львові за ціну коло 70,000 дол., завдяки визначній допомозі американських та канадійських Українців. Повстають нові школи при незвичайно несприятливих умовах.

Таке варварське поступовання Поляків відбирає решту терпцю. На днях закрито народню школу „Рідної Школи" у Чорткові, яка там при всяких перепонах істнує від 1922 р. Селян в Гулькові (Перемишлянщина) переслідується грошевими карами за те, що посилають своїх дітей до „Рідної Школи", а не до державної. Вже наложено поверх 1,500 золотих кари! В селі Звиняч (Чортків), де в „Рідній Школі" є 170 дітей, а в державній на 3 учителів 42 — переслідується селян усякими способами. Віче в Яворові, що відбулося з кінцем серпня ц. р., „виповідає рішучий протест проти винародовлюючої польської політики на українській шкільній ділянці", віче взиває українських громадян повести активну боротьбу за українську школу з українськими учителями для української дітвори шляхом масового основування українських приватних шкіл та шляхом скріплення і чисельного засилення істнуючих шкіл „Рідної Школи".

Щоби стерти з лиця землі **всякі сліди визвольних** змагань **українського народу, розкопується могили українських стрільців** (Білобожниця — Чортків, Магдалівка — Сокаль) **та карається не тільки тих, які поставили памятник стрільцям** (Плетеничі — Зборівщина) **але й тих, що заходяться коло поставлення такого памятника** (Торгове коло Зборова); **готові памятники виривається з могил** (Білобожниця), **або безчеститься, обливаючи чорнилом** (Теребовля).

Вже заходяться, щоби розкопати стрілецькі могили на Маківці в Тухольщині, ці гордощі українського війська, де в спільній могилі лягло переможених у бою величезною перевагою московського війська 34 стрільців, а було 83 ранених, відки що року з пієтизмом приносять Пластуни-Черноморці пороху на цвинтар у Львові.

Розвязується „Сокіл" за те, **що не брав участи в гашенні вогню,** хоч товариство засноване щойно по вогні (Чайковичі в Рудеччині), не допускається до вияву життєвости й сили, арештується тих, що уладжують кооперативне свято (Книгиничі, Рогатинщина) та **карається священиків за проповідь у церкві про „Рідну Школу"** та зарядження збірки на ту ціль у **церкві!** (о. Микола Винницький з Глубічка Великого — Тернопільщина).

Добра річ маніфестації, але вони не дадуть ніякого висліду, коли за ними не буде щоденної праці, яка полягає на витревалому і мудрому обчисленню. Або беремося за неї, або — втратимо ту землю і будуть нас проклинати теперішні покоління. В тій нашій праці надіємося видатної допомоги з боку української еміґрації.

Треба, щоби на сторінці історії пишалося імя кожного українського сина в той час, коли в теперішній галицькій Македонії засяє колись сонце волі.

Вже видно досвітню заграву.

Львів, 13. вересня 1930.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(за серпень 1930 року).

І. ПРИХІД:

З переносу з попередного місяця		$143.47
Прихід в серпні 1930 р.		718.54
Разом		$862.01

II. РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Інваліди ($400 на будову Дому Укр. Інвалідів, а $100 на допомогу інвалідам)	$500.00	
2) Бойова акція	100.00	
3) Політичні вязні	100.00	
4) Народний Дім у Сяноці	30.00	
5) Кошти висилки і переписки	8.50	$738.50
б) Удержання канцелярії		25.00
Разом		$763.50

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід у серпні 1930 р.	$862.01
Розхід у серпні 1930 р.	763.50
Остає в касі Обєднання з кінцем серпня 1930 р.	$ 98.51

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

Гринь Метельський.

СИН ВІНДУЗАРИ АСОКА

(Зі старинної історії і сучасности).

По смерти Віндузари, коло р. 290 перед Христом, вступив на індійський престіл 20-літний молодець, Асока, син Віндузари. Він був широкозвісний воївник, покровитель і опікун буддаїзму. Будував монастирі, настановляв монахів, окружував їх своєю опікою, але й строго перестерігав і наказував у своїх розпорядках та законах, щоби кождий свою віру любив, а чужу шанував, бо кождий буде цінений не після цього, яку він віру визнає, але після цього, чи його життя є добре чи зле.

Асока зніс кару смерти, заказав навіть убивати безоружних ворожих воїнів, закладав школи, настановляв суддів, щоби не ділялася нікому кривда, щоби супроти кождого виконувано закони, оперті на любві ближнього.

Він говорив, що нема нічого в світі гарнішого понад працю для щастя людського; нема вищої мети для короля від обовязку дбання про щастя і добро народу.

Осьтакі закони казав Асока вирізблювати великими знаками на камяних публичних стовпах, з яких деякі заховалися по нинішний день.

Триста літ перед Христом і 1930 літ по Христі, разом 2,230 літ. Легко це сказати, але не легко збагнути душею й розумом розібрати величезну прірву часу, яка розстелилася між пануванням короля Асоки і нинішними часами.

За той час розвалилися сотки могучих держав, котрим здавалося, що вони трясуть цілим світом, що вони вічні. Пропав великий Вавилон, пропали могуча Персія, Асирія, піском завіяло величезні пірамиди Єгипту, впали мистці-Греки, розвалилася найбільша світова держава Риму, а на їхне місце творились і знов падали інші держави. І так воно діється й до нині.

Асока, король Індії, король найбогатшого, найгарнішого, казочного краю земського світа, батьківщини слонів, львів, тигрів, чудових птиць райських, найстрашніших вужів, краю з 300-міліоновим населенням, по котрого скарбибогацтва і давно і тепер простягали руки не тільки захланні сусіди. Ходили тудою Єгиптяне, ходили Римляне, ходив Олександер Македонський.

Нині там панують холоднокровні, безоглядні, вирахувані Англійці: але не для добра й щастя тубильців, а для своєї власної користи, для свого прожитку. Без Індії мусілаб Анґлія пропасти, знидіти.

Асока, король Індії, любив свій народ, своїх братів. Він бажав їм щастя, мира, згоди, єдности й любови, бо він, як добрий король-батько, знав, що тільки по такій дорозі доведе свій нарід до добробуту й щастя. І не пішла на марне його щира праця. Його мудрі закони, навіяні любовю, перетрівали століття, дійшли до наших часів і тепер ще повинні би ці закони декого навчити, якою любовю треба обняти братів своїх.

Король Асока був славний своїми воєнними вчинками, був хоробрий, відважний; він не втікав перед небезпекою, а ставав на чолі свого народу і сміло, з посвятою зустрічав ворогів. Боронив і єднав свій нарід. Хоч він був буддист і був покровителем буддаїзму, не переслідував брамізму, але противно, строго приказував шанувати брамізм, щоби не робити роздору, ворожнечі між братами. „Люби ближнього свого як самого себе", це найсвятіші слова, це канон науки, яку проповідував Господь Ісус Христос.

Любити ближнього може тільки відважний, хоробрий, а не боягуз! Боягуз боїться навіть цього, що він сам проповідує; він усюди видить ворога, боїться кождого, кождого підозріває і кидає анатему на найневинніших, бо так хоче показатися героем.

І казав Асока: „Будеш цінений не по цім, яку ти віру визнаєш, але по цім, яке твоє життя, які твої вчинки: добрі, чи злі"! Чи це добре життя, чи можна це назвати християнською вірою і любовю, кидаючи проклін на стінний календар „Рідної Школи" за те, що там вміщено календаріюм для наших православних, рідних братів?

Христос своєю святою любовю обнимав не тільки своїх племінників-Жидів, але Він любив однаковісько все людство. Він прийшов усіх спасти; не проклинав, а молився за всіх. Любов Христова побідила, а не ненависть; побідили відважні, а не боягузи! Не тупий фанатизм, який кожду релігію підкопує і розкладає на секти і відтак її нівечить, але любов — толєранція релігійна закріплює віру і єднає для неї прихильників і визнавців.

Боягузи видять небезпеку там, де її нема, а справжній небезпеці вони бояться заглянути в очі (р. 1914—15), не вміють їй зарадити, не станують в обороні покривджених!

Іван Франко, що ввесь свій аскетичний вік присвятив недолі свого народу, що створив „Мойсея" й ідейного священика-мученика в „Панських Жартах", став для боягузів ворогом.

Тарас Шевченко, мученик за волю й долю свого народа, що „професором не був, а професорів учив", як каже д-р Іван Франко, стався для нетямущих боягузів неуком, перестарілим поетом.

І хтож то таке говорить? Свої? Ні! Це вироди, що рідну святиню обдирають і зневажають, рідних братів розріжнюють! Сумно, так сумно, що аж волосся на голові дубом стає, ціле тіло дрож розбирає!

Але український народ терпеливий: перебув сто разів гірші лиха, перебуде й боягузів, нещирих своїх друзів!

Він запише собі кожду кривду, її не забуде, упімнеться за неї в свій час, але тоді його проклін буде страшний, бо це буде проклін і від самого Бога (вокс популі, вокс деі — голос народа, голос божий).

Ідіть ви, Ново-Зоряне, кудою пустилися, а ми підемо, обєднані братньою любовю, спільною дорогою до нашої мети. З вами ми скінчили!

Будете цінені не по цім, яку ви віру визнаєте, але після цього, яке ваше життя, ваші вчинки, і тямте, що любов ваша не християнська!

Не навчив вас Ісус Христос, хай же вас навчить Асока. — (Перемиський „Укр. Голос").

ПОЕТКА, ЩО ПИШЕ ЛИШ У ВОЗДУСІ.

Англійська письменниця Іванна Содерленд (яку багато читають) написала багато новель і поезій. Тепер вона заявила одному журналістови, що відколи вперше їхала аеропляном, не може вже писати на землі. Тому купила собі аероплян і коли лише хоче щось написати, мусить злетіти на аеропляні на кілька тисяч стіп високо, бо тільки там знаходить потрібну поетичну атмосферу.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 5 жовтня, в годині 2-ій пополудни, в галі мітінґовій. Є дуже важні справи до полагодження, які прийшли з головної канцелярії У. Н. Союза. Довгуючі члени нехай вирівнають свій довг, бо в противнім разі будуть сего місяця суспендовані. В місяци жовтні будеться принимати нових членів без оплати вступного. Рівнож дається знати всім членам, місцевим і позамісцевим, що нова адреса секретаря є: Paul Stadnyk, 331 Second St., Trenton, N. J. — О. Петришин, предс.; П. Паславський, кас.; П. Стадник, секр.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

РОДИЧАМ НА РОЗУМ.

Нюджерзська Колеґія для Жінок отвирає в сьому шкільному році школу для студіювання дитини.

На чолі комітету, що буде вести сю школу, стоїть д-р Сидни А. Кук, професор психольоґії в Нюджерській Колеґії для Жінок. Учити будуть також: Гелен Гейзен, професорка домашнього господарства, та Гелена Кіс, професорка гигієни й тілесного виховання.

ЧИ НЕ ЗАВЧАСНО ВЧИТИ?

Школа виходить зі заложення, що бути добрим батьком або матірю се велика штука, для якої треба богато науки. Хто думає, що все знаня приходе само зі себе, сей нічого не знає про виховання дитини.

До школи будуть брати діти з кінцем другого року життя. Найстарші діти в школі будуть мати 4 роки. З укінченим 4. роком життя дитина буде виходити зі школи.

Що за думка стоїть за сю чудернацьку практику?

Заряд каже, що характер людини твориться ще перед осягненнем нормальної школи, себто перед 6. роком життя. Школа дістає дитину вже з готовим характером і тому для дитини нічого зробити не може. Звичайна школа характеру людині не дає, тільки в найкращому разі дещо знання, що для людського життя є богато менче важне, як добрий характер. Коли школа має творити характер, то школа повинна дістати дитину завчасу, а не запізно.

ЯКА СЕ ШКОЛА?

Програма школи описує науку в сій дивній школі. Дітий будуть приводити чи привозити до школи в 9. годині рано. Діти будуть у школі бавитися, їсти й спати. Школа буде кінчитися кождого дня в 4. годині пополудня.

Професори кажуть, що школа повинна бути як дім родини. Нормальна дитина, кажуть вони, може виховатися тільки в родині. Але новочасна родина розбита. Новочасні родичі занадто заняті своїм життєм, щоби могли присвячувати належиту увагу вихованню дітий. Через те новочасне домашне вихованнє не має здорової атмосфери й діти виходять з дому нервові й зле виховані. Щоби се направити, треба школи, яка перебрала би на себе всі прикмети доброго дому.

ДЕЩО ПРО СТРОГІСТЬ І ПЕЩЕННЯ.

Кажуть професори, що новочасні родичі в Америці занадто дітий пестять. Не маючи часу займатися дітьми, родичі дають дітям забавки, щоби діти бавилися самі. Пересічний американський дім має богато забавок. Діти бавляться самі, не стикаючися з другими дітьми. Через те стрічаючи другі діти, вони не мають тої душевної рівноваги, яка потрібна для доброго товариського життя.

До того богато родичів занадто пестить свої діти. Люди думають, що дітий треба ховати немовби квіти в городці, поки їх винесеться з теплярні на холодний воздух. Родичі поступають, немовби вони думали, що дитину треба вперед держати в теплій хаті без вітру й зимна, бо тільки в сей спосіб дитина привикне жити в зимних підбігунових краях.

СКРОМНІСТЬ ЛЮДИЙ, ЩО ЗНАЮТЬ.

Словом, родичі ще не знають богато річий, і школа збирається родичів навчити. Але цікаво, що професори нової школи не кажуть, що вони будуть родичів учити. Вони кажуть, що вони будуть з родичами співпрацювати при навчанню й пізнанню дітий. Значить, професори признають, що й родичі щось знають, і що вони, професори, може дечого не знають, може в дечому помиляються. Вони кажуть: „Родичі, ану давайте, подивимся, що ми знаємо про вихованне дітий, а чого ми не знаємо. Най ніхто з нас не каже, що тільки я все знаю, а другий не знає, що я всі розуми поїв, а другому нічого не лишилося. Припустім, що кождий з нас щось знає, але згори признаймося, що ми за нічого не можемо бути певні. З таким припущенням берімся студіювати ту справу, якої ми не вчилися, але про яку ми дуже горячкуємося, коли нам хтось закине незнання. Закотім рукави й усі разом навчімся".

Ось так розумні люди беруться до науки.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СУДІМ БЕЗСТОРОННО.

В справі полеміки між гр. Бондарем і В. Авраменком.

На рефераті В. Авраменка в Оборн, Н. Й., зайшов такий драстичний епізод. В. Авраменко, переповідаючи історію боротьби українського народу з його ворогами, накинувся остро на Поляків і Москалів, царистів і большевиків. В галі роздались голоси протесту. То протестували большевики.

Тут насувається питання, піднесене гр. Бондарем, чому В. Авраменко в своїх виступах мішає справу артизму з політикою?!

Я собі завдав труду подумати над тим і безсторонно сказати свое слово, як читача.

Ви милитеся, гр. Бондар, коли думаєте, що артизм, чи взагалі якась галузь людської творчости, є, чи може бути свобідна від політики. Вона не лише, що має спільність з політикою; вона йде своїм ідеольоґічним напрямом на чолі політики. Возьміть в руки перший ліпший твір штуки. Чи не відбиває вона в собі даної епохи, в якій суспільство жило? Таж то загально вже відома річ. В. Авраменко несе своїм танком культ української національної характеристики. Хто знає, чи бувби зміг В. Авраменко вивести в світ з неволі свої закінчені артистичні рухи й ритми рухів, якби він не був дійсно твердо переконаним Українцем. Чиж дивуватися, що маса одиниць з інших політичних таборів не любить В. Авраменка як завзятого націоналіста? Будучність недалека покаже, хто має рацію: большевик чи націоналіст. Але мушу сказати, що тяк самі большевики не є проти В. Авраменка як проти артиста. Вони бувають на його виступах і так само виходять вдоволені, побачивши танець як народну українську творчість. Я думаю, що гр. Бондар не так хотів помогти В. Авраменкови в піднесенню штуки танку, як хотів його публично понизити. Бож коли він мав такі щирі для него поради, то мав нагоду говорити йому особисто. Щоб то було з тою школою, колиб учитель був попередньо добре скритикований своїми учениками? З практики знаємо, що нераз учитель, роблячи математичну задачу, зайде так у тупе місце, що ніяк вилізти не може. І ученики, що слідять і роблять разом з ним, помагають йому прийти до знайдення помилки. Але жадному ученикови ані не сниться скритикувати свого учителя в думці, не то публично. Він і не сміє, бо то є проти шкільного правила.

Авраменко є артист-балетмайстер. Але він є такої катеґорії, що він явно і голосно робить тим ту політику, яку він ісповідує, то є українську. Чиж думаєте, що він бувби предметом такого розголосу між нашою еміґрацією, якби він був лише для гроший? Большевики вірують в науку Марксизму-Ленінізму як в незбиту аксьому. І коли большевик, як інтернаціоналіст, є проти В. Авраменка, то він зі свого погляду політичного має рацію. Але Ви, гр. Бондар, як Українець націоналіст, такої рації не маєте. Ви тепер говорите, що Ви думали не виключно про В. Авраменка, а взагалі про штуку, як таку. Ви занадто високо ставите американську школу. Якщо Злучені Держави й стали на чолі нинішного технічного поступу, то не так через свою якусь особлившу школу, як через свої великі природні богатства й через те, що європейська війна зробила їх кредитором світа. Якщо Америка має своїх славних педагоґіків, то про них Европа красше знає, як їх батьківщина. Саме тепер стало відомо широкому загалови, що школа тутешня не є такою ідеальною, як Ви хочете доказати. Ідол доляра і там є рішаючим. Американська школа відбиває в собі то все, що й американське життя: підкупство, політичні порахунки і все, що з тим звязане. Америка існує 150 літ як вільна держава. Вона має ґеніяльних практичних людий, як Едісон, Морз, Фултон, Френклін, поет Вітмен. Але, коли приглянемося іменам, які є стовпами в формулованню, законів науки, то здиблемо там: Анґлійців, Французів, Італійців, Німців, навіть богато Москалів, як: Менделеєв, Мечніков, Пірогов, Яблочков, Тимирязев, Толстой, Достоєвський, Турґенев; здиблемо Поляків як: Копернік. Але Американців нема! На майже 100 хемічних елементів (первнів) є лиш один іллініюм (illinium), який є ділом мозку американського вченого. Назвіть хоч одного Американця, щоб ми знали його в установленню законів науки. Тому не кричіть голосніше від Американців про їх школу. Лявуазіє, Бойль-Маріот, Ґі-Люсак, Авогадро-Ампер, Галілео-Галілеї, Копдонік, Нютон, Кастіліяно, Кеплер, Гершель, Ковалевская, Мечніков, Менделеєв, Кант, Спенцер, Фарадей, Вольта, Ват, Ом — чи це Американці? А нинішна хемія з її досягненнями має свій осередок в Америці? А медицина? Самі Американці признають, що їм ще далеко до тої авіяції, яка є в Европі.

Тому негарно і нерозумно є посилати людину, яка самоосвітою здобула собі образовання, до науки в американські школи. Наука є універсальна і що нині є нового і принятого наукою в Америці, то завтра знає про це цілий світ і в себе то вводить. То саме робить і Америка.

Пишучи то, можна і не годитися з В. Авраменком, як націоналістом; можна не вірити в ту політику, що він вірить. Але треба його пошанувати за то, що він взяв одну дуже гарну рису нашу — наш танець, що своєю ритмічною мовою говорить про український народ, як про відрубну расу, обробивши її в танець, показав нам його в такій красі, як ніхто передтим.

Н. Безкоровайний,
Оборн, Н. Й.

(Сей дописуватель полемізує з гр. Бондарем.

Наперед каже дописуватель, що гр. Бондар помиляється, коли думає, що артизм чи взагалі якась галузь людської творчости є, чи може бути, свобідна від політики. Коли таке гр. Бондар сказав, то певно з сим можна годитися або не годитися. Тільки чи сказав таке гр. Бондар? Гр. Бондар говорив, що гр. Авраменко повинен себе обмежити до навчання дітий народних танків, а не вчити батьків виховання дітий та політики. Се, що говорив гр. Бондар, а те, що сей дописуватель йому підсуває, се дві ріжні річи. Мішати штуку з політикою се одно, а вчити батьків політики се друге, бо можна бути за злуку штуки з політикою, а все таки батькам при танках політики не говорити, а лучити політику з самим танком. Отся частина допису противиться одній з основних засад дискусії, яка каже при дискусії памятати на слова противника.

Коли дописуватель каже, що гр. Бондар не хотів помогти Авраменкови, а лищень його публично понизити, то се є особистий напад. Чи хотів, чи не хотів, як се дописуватель може знати? Зі слів гр. Бондара? Та ті слова читали й другі й вони теж можуть судити. Зрештою, що значить „публично понизити"? Чи не можна сказати, що й Іван Франко понижав публично тих, котрих він критикував? Коли се слово „понизити" таке хитке, то зайво його вводити в сю дискусію. Чи се важне? Прецінь гр. Бондар міг мати слушність, критикуючи з бажанем понизити, а міг не мати слушности, критикуючи з бажанням вивисшити.

Далі дописуватель посилає гр. Бондаря говорити свої поради та критику Авраменкови особисто. Якби Авраменко танцював приватно, то се певно булоби на місци. Та Авраменко танцює публично й хоче критики. А чейже під критикою не розуміється тільки самі похвали. Зрештою, коли гр. Бондар повинен був звертатися до Авраменка з увагами тільки приватно, то чому дописуватель не робить сього самий, що він радить другим? Чому він свої уваги не напише гр. Бондареви приватно, а хоче про них писати публично?

Ціла ся частина допису про американську школу моглаби бути цікава деинде, а не в дискусії за танок. Американська школа цікава для дискусії про танок лише настільки, наскільки вона помагає відповісти на питання: Чи порадно вчителеви дітий говорити в школі про хиби батьків? Чи, порахувавши число вчених Американців і не-американців, уже будемо знати, чи треба в школі говорити дітям, що їх батьки пияки? Чи порахувавши, кілько первнів відкрили Американці, вже будемо знати, чи добра американська школа? Чи по сьому міриться доброту школи? І хто є стовпом науки, а хто ні? І як осередок авіяції є в Европі, то зі сього виходить, що Авраменко має слушність, а Бондар не має? Пощо се все писати?

Наговоривши богато імен, які нічого не говорять пересічному читачеви, дописуватель пише: „Не гарно й не розумно посилати людину" до науки в американські школи". Тут знова дискутант не повинен підсувати свому противникови того, чого він не писав. Не Бондар посилав Авраменка в американські школи, а Авраменко писав: „Раджу п. Бондареви наново стати учнем в американських школах". І чи се, хто кого післав, таке важне для вирішення справи, як найкраще вчити українських танків? Думає гр. Бондар, що українські танки не порадно лучити з проповідями проти пиятики, а хтось другий на се не годиться, то най покаже, як то того рода проповідь піддала дітям охоти до танку, як то діти запалені проповідю про батьків-пияків, схопилися до танку та розгорілись при тому любовою до Неньки-України.

Закидуваннем чоловікови другої думки, що він хоче понизити балетмайстра, що він його посилає в школу, що він не є націоналіст, що він не шанує Авраменка, — все те, хочби й правда була, ще не вирішує питань, на які читач хоче мати відповідь: чи треба нам народного танку, чи балету? Чи порадно балетмайстрови в науці танку вчити тверезости?

Дописуватель каже: „Я собі завдав труду подумати над тим і безсторонно сказати свое слово як читача". Труду він собі певно завдав богато і слово своє сказав, але сього не можна признати великим вкладом до дискусії та вирішення спірних питань. — Ред.)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАНЦЮЮЧИЙ ТИБЕТ.

Тибетанці завзято стараються не лише замкнути свою країну перед чужинцями, а держаться теж гостро своїх старих звичаїв. У них є звичай, що жінка не сміє танцювати з мужчиною. Заборонено це законом, як неморальне. Що новітні, американські, танці там зовсім не знані, це самозрозуміле. Якаж причина цього, що жінка не сміє танцювати з мужчиною? Турки вважають неморальним доторкатися тіла. Тибетанці забороняють танець такий із зависти. Бо в Тибеті є богато більше мужчин ніж жінок. Там дозволено є одній жінці мати богато чоловіків. Часто мусять 3—4 чоловіки вдоволятися одною спільною жінкою. А таки і такі подружа є щасливі і згідливо жиють собі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Тарас Люлька.

„20-ТИЙ ВІК".

(Лемківське оповідання).

Луців Щифан пас під лісом худобу, а я си вийшов ід ньому тай бисідуємеси про всяке. Я му говорю, што тото зимля ся обертат довкола сонійка Вінь заєнно гварит: Ни вірю, ніт! ніт! тото ни може бити правда. Та вшитки-бисьми попадали.

— Бігме ну! Жибим такий здоров! — суджумуся, вказую му, што так пишут в книжках. а він все на тото: Ніт! таки ніт! Ни вірю в тото і вже!..

Чини з ним, добрий чоловіче, що хочеш!...

— А де крася-я-я! де?! де?! Де йде-е-е-еш!...

Тай Щифан побіг за коровов, бо дивіт така вам нихлюйна, що щоби раз захопила збіжа, та вже пак і на ланці ни втримаєте ї.

— Жджай! — гадаю си я — я ти мушу вже раз щось таке приповісти, жибись ми ввірив.

— А дивіт! Видите, яка нихлюйна; що вжеся й ни накручу, що вже й ни бю, ая, бігме, бю! гріх, ба та щож учиню, а ци подаст? Бігме ніт!

* * *

— Ану што, Щифа, ану я ти щос приповім, яке тото люди в світі вміють. Диви, якби тепир хтіли робити войну, то ни билибися ґверами, ани шабльома, ба! й гармати би ни доста ту заважили...

— Альо! Йойой!.. Ба, ай чимже?...

— Чим? Таким димом. Тото сут такі ґази, що щі ни вигвариш еден—два і три! а вже вшитко восько впало.

— С-с-с-йойой! А деж тото може бити правда?! А-а де то-то: на поли?

— Ая! Альов так о, як ми оди стоєме!

— Я в тото ни вірю! — став вінь мині гварити.

— Ба, та ти ни віриш, а диви оди в книжці написано — гварю-му.

— Ій, тад щось мусят у книжку написати.

Но, тай так ми не ввірив!

* * *

Надийшла Настуня Йванова. а йшла на траву коровици ід доїню...

— Що тото за єнна? — звідаюся Щифана.

— Та ни знаєте? Альов тото ворожиля. О! вона вам уміє всяке таке до людий, ба й до худоби. А чічки знає такі, що як вам даст худобині, то, як вже вона хоче, або виходиться, або молоко стратит, або не приказувавши пирсне. Ая!

— А того ни видитмися, жиби било правда! — трохим му ки вірив.

— Ни правда??? А пропав би! Та всі люди знают! Ану, што, звідайтеся старого Андрія Грицькового! Та до ниї люди йдут аж зза Турки! Та вона вам і вроки відверне, ба й сама вміє наврочити. Як вам ся подивит на теля, то вам ся буде вити — мучити аж угибне. Ая-я, бігме!... Як дітина плаче, то зараз баба йде ід Настуни. Як дуже щурів в менника, то нихто від того так ни знає як Настуня. Ая! Як, тьфу, бодай му фай, тото, що в скалю, вкусит чилячника ци яловя тай від овтого вона вміє задити. Так — так! Мої злоті — а ви ни вірите.

* * *

Тай побіг за худобов. Побіг... а я вже мусів повірити, бо вже ни било що до кого гварити... Тай вінь побіг... а бив си дав ни знаю що зробити, що я увірив! Постояв я... постояв, тай пішов домів; а Щифан такий ни вірив, що зимля ся вбертат надокола сонійка... тай, що сут такі ґази.

А баба Настя далі ворожит.

ЩО ЛЮДЕ ЇДЯТЬ.

У Китаї на-пів висиджені курячі яйця, то найліпші ласощі. В Новому Брунсвіку (Австралія) їдять хвости канґурів, у Бірмі смажені червоні мурявлі, в Ріо де Жанейро малпячі хребти й паштети з папуґ, у Малябарі лиликів, зовсім на півночі в Америці вовків із прерій, в східній Америці вивірки, в Західній Індії та Японії щурів, над берегами Амазонки леопардів, у Китаї собак, на Цейлоні лаби слонів, в Італії печених поліпів, морських павуків і малих мякушів, у Франції і Бельґії жабячі ніжки і виноградні слимаки. Славний природник Дарвін їв залюбки пуму, д-р Бравн смажений ведмежий смалець як надзвичайні ласощі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФУЛТОН, Н. Й.

Хто й яку виконує народну працю.

Недавно був допис з нашої громади, де сказано, що в нас нема жадної роботи. Є в нас Запорожська Січ, від. 263 У. Н. Союза, і У. Н. Дім, який має власний дім. Ті дві організації ведуть таку роботу, на яку їх сил стати. А коли та робота за мала, то тому, що ті, котрі критикують до організацій не належать. І в народній роботі не беруть участи. От в 1928 р. наше місточко обходило свято незалежности й наші організації виступили до походу. Тоді то наші критики стояли на хідниках і посміхалися.

В 1928 р. здобули ми другу нагороду, а в 1929 р. першу нагороду за найкращі виступи. Нагороди призначив міський комітет.

Всі міські установи знають про Українців і віднесяться до нас з пошаною. При всіх місцевих виступах домагаються нашої участи з українськими танками, співом і музикою. Українські діти навчилися грати на мандоліні й писати та читати по українськи, а далі танцювати і співати в У. Н. Домі. Ті дві організації удержують українську діточу школу, мандолінову оркестру й школу танків.

Чи це все не є народна праця? Коли хто хоче критикувати народну працю, хай перше навчиться бути карним членом суспільности, хай належить до організацій і допомагає спільній розбудові народного життя.

Скільки покликів ми не видавали до байдужних, щоби вступали в члени У. Н. Союза і місцевих організацій, але наш голос не найшов зрозуміння. А знаємо, що багато наших вступило до польських організацій.

Тому вступайте всі до наших організацій і помагайте спільними силами добувати кращу долю для нашого народа.

Дмитро Оленський.

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУЧКИ ДЛЯ ДІТОЧОГО ТЕАТРУ,

які можна набути у книгарні Свобода

- ЗУСТРІЧ. Новорічна песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий ...15
- ТАРАС У ДЯКА, сценічна картина в 2. діях із життя Т. Шевченка. Іванна Блажкевич .....15 ц
- СТРІЧА У ЛІСІ, сценічна картина в одній дії. Леся Верховинка...10 ц
- ДІД-МОРОЗ, фантастична дитяча казка-песа на 3 дії з співами й танцями. Мик. Шугаєвський ..25 ц
- СОН МІСЯЧНОЇ НОЧИ, пластова гра в 5 діях. Ярослав Вільшенко ......25 ц
- ТАРАС ПАСТУШОК, сценічний образок у двох діях ....15 ц
- ЧАРІВНИЙ КАМІНЕЦЬ, песа-казка для дітий в 3-ох діях. В. Королів-Старий ......15 ц
- САМОТНИЙ У ЛІСІ, песа на одну дію. Е. А. Чебишева-Дмитрова ......15 ц
- ЧЕРВОНА ШАПОЧКА, драмована казка в 2-ох діях. Я. Вільшенко ......20 ц
- ЗОЛОТИЙ ЧЕРЕВИЧОК, песа-казка для дітий у 6-ох картинах. Галина Орлівна ......15 ц
- ПРОГУЛЬКА, комедійка на одну дію. Ст. Чубатівна ......15 ц
- МАЛИЙ ТАРАС, діточа песа на 3 дії. В. Шопінський ......20 ц
- ПРИ ВАТРІ, сценічна картина в одній відслоні. Фр. Вольф ...10 ц
- ВІДКЛАДЕНЬ, песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий ......15 ц
- СВЯТО ВЕСНИ, сценічний образок на дві дії зі співами та хороводами. Василь Софронів ..25 ц
- ЛИЦАР І ЛЕСЬ, сценічна картина для дітей, з піснями. Роман Завадович ......15 ц
- ЗАЧАРОВАНИЙ КАЛІФ, драмована казка в 5 діях. Павло Бендорф ......10 ц

"SVOBODA"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

12 вересня вмер член Братства св. Петра й Павла, 110 відділу УНС., Петро Чайківський. Покійний тяжко хорував два роки.

По смерти його лишилося без жадної опіки четверо малолітних дітей, яких мусять забрати до американського діточого захисту.

15 вересня відбувся похорон небіжчика. Покійного виряжало на цвинтар багато людей, а товариство, якого членом він був, брало участь у повному складі зі своїми прапорами та відзнаками.

Похороном займалися ближчі товариші покійного: І. Завальницький, А. Блавичак і Т. Русіцький.

Хай небіжчикови буде пером земля!

Вандергрифт, Па. **Союзовець.**

ШУКАЮТЬ ВИЗОВУ.

Dear Editor:

I will appreciate very much if you will spare a column in your paper to publish the following article as soon as possible:

About a month ago, the Ukrainian Social Club of Perth Amboy, New Jersey, arranged a basket ball team for this season.

We published an article in this paper asking for challenges from various Ukrainian teams, as yet we received but one.

We wish to play any team within the radius of 150 miles or so, (traveling and home teames), namely, New York, Jersey City, Newark, Elizabeth, Carteret, and Pennsylvania teams.

Our team ranks in the light senior division, weight average from 140 pounds to 160 pounds.

The opening games will start the latter part of October, and the beginning part of November throughout the season.

Manager, John Romanetz, can be reached by calling Perth Amboy 3687, in the evening, or by writing to 771 Central Place, Perth Amboy, N. J.

Hoping that this challenges will receive promt attention,

I remain, yours for sport,

John Romanetz,
Manager Ukrainian Social Club Basket Ball Team.

ЗІ СПОРТУ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Шукають противників до гри.

The Ukrainian C.C. Base Ball team of Allentown, Pa., is trying to organize a Base Ball League for the year of 1931 and any Ukrainian Base Ball team that is interested should write to either Walter Pypiuk 159 Tilghman St., Allenton, Pa., or to Michael Oleynick, 3118 W. Third St., Chester, Pa.

Hearing that Scranton, Pa., Phila., Pa., Wilkes Barre, Pa., Pottstown, Pa., Rochester, N. Y., Brooklyn, N. Y., Bridgeport, Conn., and Chester, Pa., have Ukrainian Base Ball teams we would like to know whether they would be interested in the organization of such a League and also other cities that have team's that we don't know about, should communicate with the fellows mentioned above.

Looking forward to pleasant relations with all Ukrainian Base Ball teams in near future.

Walter Pypiuk,
Mgr. Ukrainian C. C.,
159 Tilghman St., Allentown, Pa.

РУМУНІЯ В АНЕКДОТАХ.

(Зовсім правдоподібна історія)

Якось воно вже так склалося, що Румунія має славу одної з найбільше контрастових держав. Тому й не дивниця, що про відносини, які панують у тій країні, курсують ріжні сензацийні вістки й анекдоти. От одна з них:

Відомо, що ще недавно правив Румунією в імени Регенції малолітнього короля Михайла — Братіяну. От собі маленький диктатор. Його прихильникам жилося, очевидно, дуже гарно й добре; противникам трохи гірше. А в країні вже від кількох літ панує між мужицькими масами страшна нужда.

І от один з тих темних і вбогих мужиків постановив у крайній нужді вислати до... Бога лист з просьбою про субвенцію в висоті 1,000 леїв. Під просьбою описав у листі своє гірке положення. На коверті заадресував: „До Господа Бога, Букарешт“.

На почті в Букарешті не знали зпочатку, що мають з тим листом зробити. Та один з урядовців, опозиціоніст, піддав гадку, щоби цього листа вислати до... бога Братіяну.

Сказано — зроблено. Братіяну зацікавився адресою, прочитав лист і велів післати мужикови 500 леїв.

По якімсь часі на почті в Букарешті найшли другий, також заадресований лист. І цим разом післали його Братіяну. Премієр з заінтересованням відчинив листа, сподіваючись у ньому для себе подяки, а прочитав таке:

„Найліпший Господи Боже! Дуже дякую Тобі за субвенцію. Але я дістав замість 1,000 леїв тільки 500. Я знаю, Господи Боже, що Ти вислав 1,000 леїв, але гроші мусіли йти через канцелярію того злодія Братіяну, який цілком певне поділився зі мною Твоєю запомогою. Господи Боже! Другим разом не посилай грошей через того посередника, бо ще й Тебе обкраде“.

Історія мовчить, що сказав, чи подумав Братіяну після прочитання того листа.

Якийсь коршмар здер зі шкіри гостя — так дорого порахував йому нічліг і обід. Потім скаржився перед ним, що в коршмі богато щурів, не може дати собі з ними ради.

Подорожний на те:

— Я мав би на те добрий спосіб.

— Ах, пане, який, скажіть, я був би вам дуже вдячний.

— Нема нічого простішого.

— Щож це таке?

— Представте їм лише такий рахунок, як мені, а я дам мою шию, що більше до вас не вернуться.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЙОНГСТАВН, О.

З пікніку на рідний край.

На внесення нашого щирого патріота й предсідателя Українсько-Американського Політичного Клюбу, Юрія Присташа, рішено влаштувати пікнік, з якого дохід мав бути призначений на рідний край.

Инші товариства взяли рівнож участь, але пікнік не приніс великого доходу, бо тепер безробіття й важкі часи.

Дохід у сумі $33 вислано до Обєднання і призначено на бойову акцію, бо вона заслугує під теперішню пору на найбільше поперття.

М. Іванчак.

— Пане директор, прошу мене на нині звільнити, бо моя жінка хоче, аби я йшов із нею на закупно.

— Не можу вас нині звільнити.

— Дуже дякую, пане директор!

